

TEĀTRIS

Silta intonācija un rotaļīgs vieglums

ILZE KĻAVIŅA

Ziemassvētki kā paugstinātā pieprasījuma laiks ne vien teātriem, bet dažādiem kultūras pasākumiem, arī šogad bija kvalitātes pārbaudījums, kurā svarīgi neklūt par komerciālu un vienkāršotu eglītes apstaigāšanas brīdi. Jau mēnesi iepriekš savstarpēji konkurējošas afišas kļiedzošās krāsās piedāvāja citu par citu "vīlinošakus" nosaukumus. Bērniem veltītā piedāvājuma mēģinājumi populārā tēlus iedzīvināt neņemot vērā situācija, kā, piemēram, "Mionu izdarības vai jaunie Ziemassvētku piedzīvojumi" un kultūras biedrības "Alternatīvā realitāte" uzvedums "Mandarīnu jūras pirātu piedzīvojumi" Rīgas Kinostudijā. Salavēcīša spēja klonēties tādā vairumā un vilus brīnumu apsolījums patiesībā ir traģisks un, iespējams, pat bīstams, kas bērnu kultūras pētniecībā būtu atsevišķas tēmas vērts.

Kontrastā Jūlijonkuliņa vārds decembra afišā pirmajā brīdī pārsteidza ar vasaras mēneša nosaukumu un vienlaikus uzrunāja ar aizkustinošu intimitāti, liekot aizmirst par skaļumu, apstulbinošu krāšņumu un svētku sajūtas tukšo kņadu. Izrādē "Jūlijonkuliņa Ziemassvētki" ir režisora Edgara Kaufelda sestais iestudējums Latvijas Leļļu teātri. Pirms laika viņš bija izvirzīts "Spēlmaņu naktij" nominācijā "Labākā sezonas debija" par izrādi "Kas notiek rotaļkastē" (2010). Maksimāli rokkrastā noturīga un simpātiska

UZZIŅA

Edgars Kaufelds, "Jūlijonkuliņa Ziemassvētki", izrāde Latvijas Leļļu teātri

Režisors: Edgars Kaufelds, **māksliniece** Rūta Briede, **scenogrāfe** Liene Pavlovska, **komponists** Mikus Frīšfelds.

Aktieri: Pēteris Galviņš, Arnita Jaunzeme, Artūrs Putniņš.

ir intonācija, kurā sadzīvo bērnišķīga delverība, asprātība un sirsnība. Arī jaunākā izrādē apliecina, ka E. Kaufelda tēma ir vienkārši un mērķtiecīgi izstāstīts stāsts bērniem. Šoreiz ar mākslinieces Rūtas Briedes palīdzību tas veltīts vientuļniekam, kuram, kā ikvienam, ir nepieciešama uzmanība un iedziļinātība. Ne mīnas no didaktikas vai iezēlināšanas, vecais vīrs ir raksturā sprausns, atpūts un veselīgs, nu, protams, "ja vien ne tā kāja...". Šoreiz vienkāršība nav vienkāršota, jo iecerē neliels formāts piesātināts ar asprātīgi sacerētām darbībām.

Vīrs pirms jāpiemin scenogrāfes Lienes Pavlovskas uzbūvētā mājiņa uz riteņiem, kurā ietilpst marionetes izmēra lelles – onkuļa Jūlija iedzīve ar visām viņam nepieciešamām detaļām. Ja neņem vērā mērogus, varētu atsaukties uz Jaunā Rīgas teātra izrādes "Garā dzīve" dokumentālo stilistiku, tomēr "Jūlijonkuliņš" ir nosacīta vide, jo lelles – priekšmeti "jūt un dzīvo" aktieru rokās. Tās šoreiz ir meistarīgas, un triju aktieru spēle ir teicama. Pēteris Galviņš, Arnita Jaunzeme, Artūrs Putniņa kopdarbība ļauj izbaudīt izrādes jaukako – marionetes atdzīvošanos, un jāskūstās, kāpēc izrādē ir tikai viena šāda tipa lelle. Kaķis Ementālers, vistas un eksotiskais gājputns darbojas pēc citiem leļļu spēles principiem.

Galvenais varonis Jūlijonkuliņš ir bērns lieluma lelle, kas kustas plaši un pārliecinoši. Viņa raksturs pilnībā attaisno vārda deminutivu, viņš izstaro omulīgu rostību, kam piestāv bērnišķīgi izlēcieni, nebēdīgi un sirsniņi spriedumi. Ar lielisku A. Putniņa balsi iemiesojumu onkulis runājas ar kaķi, atklājot ikdienišķu lietu nepārspējamo vitalitāti. Dialogos un monologos onkulis Jūlijs iepin pa tautas dziesmai un pamācībai, viņa priekšstati par Ziemassvētkiem ir tradicionāli. Ikgadējā, nekad neapnikstošā vienkāršība, plānojot brau-

"Režisora Edgara Kaufelda rokkrastā simpātiska ir intonācija, kurā sadzīvo bērnišķīga delverība, asprātība un sirsnība."

cienu pēc eglītes uz mežu, ir kā lipīgs priekš. Tas atbalsojas dziesmiņās – komponista Mikus Frīšfelda aranžētās un oriģinālās melodijas, katrai aīnai atbilstošas un konkrētas, precīzi iekļaujas spēlē.

Uz izrādi tika aicināta publika no četriem gadiem, jo paredzēta bērnu līdzdarbošanās uz skatuves. Teātra praksē tas nenotiek tik bieži, tāpēc jauki, ka skatītāju iekļaušanās spēlē nebija pašmērķīgs, bet sīzētā ataisnots elements. Spriežot pēc reakcijas, bērniem patika. Atrasts arī dramaturģiski veiksmīgs izrādes atrisinājums, kad ar skatītāju palīdzīgām rokām par eglīti tapis vienkāršs sadzīves priekšmets un tieši tad arī notiek Ziemassvētkiem atbilstošais brīnumš. Varbūt tas varēja nebūt tik tehnisks ka lampiņu iedegšanās, varbūt varētu atļaut Jūlijonkuliņa kaja vai notikti kads cits dramatisks pagrieziena, bet varbūt mani neobligātie mīnējumi rodas tāpēc, ka otrajā cēlienā pietrūkst mazas nianšes, lai nerastos tāda kā aprautības sajūta un varētu pilnā balsi apliecināt – lieliska izrāde. Režisora silta intonācija un rotaļīgais vieglums, kas parādās ik viņa veidotā izrādē, arī šoreiz veltīti var izdoties patiesi neizmirstami ikvienam.

Skats no Latvijas Leļļu teātra izrādes "Jūlijonkuliņa Ziemassvētki".

PUBLICITĀTES (MĀTĪSA MARKOVSKA) FOTO